

Privlačni instagram profili in youtube videi niso planinski vodniki

Pozimi v gore Samo s pravimi informacijami in izkušnjami ter cepinom, derezami in plazovnim trojčkom

Pri planinarjenju smo priča podobnemu družbenemu fenomenu kot pri covidu – ljudje so prej pripravljeni verjeti posameznikom brez ustreznih referenc kot strokovnjakom, ugotavlja Matjaž Šerkezi, strokovni sodelavec Planinske zveze Slovenije in inštruktor Gorske reševalne zveze Slovenije. Kot pred vsako zimo se mu tudi tokrat zdi, da se že ponavlja kot lajna, pa vendar ne neha opozarjati ljudi, da naj brez izkušenj, ustrezne opreme in znanja, kako jo uporabljati, raje ostanejo v dolini.

SIMONA BANDUR

Matjaž Šerkezi in njegovi kolegi v gorski reševalni službi pred vsakim koncem tedna z lepim vremenom že vnaprej vedo, da bo intervencij več. Predzadnji konec tedna so poročali o kar desetih reševanjih; bil je sončen vikend, zadnje napovedano suho vreme, v hribih je bilo veliko ljudi. »Snega še ni bilo, poti pa so bile ponekod poledenele. Nesreče so se večinoma zgodile popoldne oziroma proti večeru. Takrat je skala pomrznila in je zelo drselo. Poleg tega je na tleh veliko listja, pod katerim ne vidimo, kaj se skriva. Večina nesreč se je zgodila zaradi zdrsov,« razloži Šerkezi in opozarja, da je v tem času v hribih lahko nevarno tudi, če ni niti sledu o snežni odeji.

Ta konec tedna je v gorah zapadlo od 30 do 80 centimetrov snega in ob lepem vremenu je pričakovati, da bo idila spet privabila več ljudi. Kot kažejo podatki Agencije RS za okolje (Arso), velja ta čas za Julijske Alpe znatna nevarnost plazov (3. stopnja po evropski petstopenski lestvici). Glavni problem je nov in napihan sneg, je mogoče prebrati na spletni strani, vzorec nevarnosti: ohladitev po toplem vremenu oziroma otoplitev po mrazu. Tudi pri tem se, kot pojasni sogovornik, kažejo podnebne spremembe, saj zaradi njih temperature nihajo, to pa je lahko zelo nevarno: »Čim je otoplitev, sneg postane težek, in če ga obremenimo, je še težji.«

Cepin in dereze je treba znati uporabljati

Zato kot vsako leto vztrajno opozarja: ko gremo pozimi v gore, je najpomembnejše, da imamo veliko izkušenj. »Ustrezna oprema je se-

veda ravno tako zelo pomembna, toda ljudje pogosto nabavijo cepin in dereze, potem pa jih ne znajo uporabljati. Omenjena pripomočka sta lahko smrtno nevarna, hitro se lahko spotaknemo. Če se ne znamo takoj ustaviti, tudi cepin ne pomaga prav veliko.«

Poleg opreme, ki že tako ali tako spada v nahrbtnik, kot je lučka, saj se pozimi hitro znoči, je treba vzeti plazovni trojček (plazovna žolna, lopata in sonda), ki omogoča, da gornika, če ga zasuje plaz, lažje najdejo. »A tu je ključna tovariška pomoč,« opozarja Šerkezi, »najprej ga bodo našli tisti, ki so z njim na turi. Ko pridemo na teren gorski reševalci, bolj ali manj iščemo mrtve ljudi. Vsekakor odsvetujemo samohodstvo.«

In nikakor nazadnje: izbrati si je treba po težavnosti primerne ture. Tudi lahka planinska pot je lahko nevarna zaradi snežnih plazov. »Vzemimo za primer Kokrsko sedlo. Poleti pridemo gor brez težav, pozimi pa je to zelo plazovit teren. A ne le to; pogosto piha, zato nastajajo klože, plasti pomrznjenega snega, na katerih nam hitro zdrsnemo. Če zdrsnemo in se ne znamo ustaviti s cepinom, bomo zdrveli v dolino. Ustaviti se s cepinom pomeni, da si takoj pri miru, to mora biti refleksni odziv.«

Čim so na nogah prave dereze, mora biti v rokah tudi cepin. Male dereze (veriga z zobci in elastiko, s katero jih pritrdimo na čevelj) so dober pripomoček, a za hojo po lažjih poteh, denimo, planini Konjščica, Pokljuki, Veliki planini ali navsezadnje Šmarni gori, nikakor pa ne za na Grintovec, Planjavo ali Viševnik, našteva. Tudi kadar se na pogled zdi, da ni snega, se lahko zgodi, da naletimo na dva ali tri metre veliko zaplato, in če v nahrbtniku ni cepina in derez, smo pred odločitvijo, ali naj se obrnemo ali tvegamo. »Lahko pa preprosto vzamemo opremo iz nahrbtnika in pot nadaljujemo,« pravi Šerkezi.

Merodajni so gorski vodniki

Izkušnje in znanje o uporabi omenjenih pripomočkov je mogoče dobiti na planinskih društvih, kjer so strokovni kadri, in na raznih tečajih varne hoje v gore pozimi. Je pa res, dodaja sogovornik, da na enem takem tečaju vsega tega znanja ni mogoče povsem usvojiti. Zato vsem, ki

so (še) nevešči, svetuje, da gredo na zimske ture z vodnikom. Nikakor pa se ni mogoče zanašati na videe, objavljene na youtube ali drugih družbenih omrežjih. »Če že gledamo take filmčke, je treba vedno preveriti vir. Pri nas so merodajni gorski vodniki, organizacije, kot sta gorska reševalna zveza in planinska zveza, tudi gorski reševalci in inštruktorji. Vsega drugega se je bolje izogibati.«

Podobno je z iskanjem ustreznih informacij – dobiti jih je treba pri preverjenih virih. Pri vremenski napovedi za Slovenijo je to Arso, in tudi ko gremo v tujino, pogledamo, katera je njihova nacionalna agencija za okolje. Enako velja za preostale informacije – katero pot izbrati, denimo. »Najbolje jih je dobiti na planinski zvezi, kjer imamo aplikacijo mapZS z vsemi planinskimi potmi s časovnicami, višinskimi metri, zahtevnostjo in navsezadnje zemljevidi, ki jih ves čas posodabljam, kajti teren se spreminja. Seveda lahko marsikaj poiščemo tudi na spletu, a je treba te podatke prefiltrirati in oceniti,« ponavlja inštruktor. V sredo- in visokogorju je nujno preveriti stanje snežnih plazov; tudi te podatke je mogoče dobiti na spletni strani Arsa, kjer jih ves čas osvežujejo in tudi svetujejo.

Tudi turni smučarji potrebujejo to opremo

Omejitve zaradi covid-19 pa niso vplivale le na večji obisk v hribih, ampak so ustvarile tudi precej novepečenih turnih smučarjev. Ker so bila smučišča precej časa zaprta, so številni iskali nadomestilo in kupili turne smuči, spomni Šerkezi. »Pri turnem smučanju je prav tako treba imeti izkušnje z gorami, vso navedeno opremo – plazovni trojček, cepin in dereze –, poznati nevarnost plazov, upoštevati, da se prej znoči ... Poleg tega je turno smučanje nekaj povsem drugega kot smučanje na teptani progi, ravno zaradi hitrih sprememb strukture snega si precej ljudi zlomi nogo. Lani je bilo veliko takih primerov, že na Veliki planini.« Gorska reševalna služba iz Kamnika, ki pokriva to območje, opravi tam od 22 do 24 odstotkov vseh intervencij, veliko jih je tudi na skalnatih

predelih, saj so zlasti v času zaprtja mnogi bolj pogumno začeli odkrivati brezpotja.

Sogovornika sicer veseli, da so ljudje v času covida končno dojeli, da je okoli njih narava, vendar jih je treba za to usposobiti, naravnost za malo pa se mu zdi, da jih je treba kot otroke učiti o spravljanju odpadkov. Smeti v gorah jim preprosto ne more odpustiti, je neomajen. In čeprav je včasih veljalo, da se nad tisoč metri marsikaj opravi, se to ni zgodilo pri zadevi, ki najbolj razdvaja Slovence: tudi v hribih se cepljeni in necepljeni prepirajo med sabo. »Toda v **planinskih kočah** je treba upoštevati odloke, navsezadnje smo vsi soodgovorni za svoje zdravje in zdravje drugih,« poudarja sogovornik.

Tudi če v hribih ni snega, se lahko zgodi, da naletimo na dva ali tri metre veliko zaplato, in če v nahrbtniku ni cepina in derez, smo pred nevarno odločitvijo.

■ Opozorila **PZS** ob zimskih razmerah v gorah

- Pozimi v gore nikoli ne zahajajte sami.

- V gore se podajajte primerno opremljeni, opremo se naučite uporabljati.
- Že doma in tudi pred turo na izhodišču preverite delovanje lavinske žolne, zamenjajte baterije in jo dosledno uporabljajte.
- Pred začetkom sezone vadite hojo z derezami, pravilno uporabo cepina in ustavljanje s cepinom na pobočju z varnim iztekom.
- Izbirajte poti, primerne svojim psiho fizičnim sposobnostim, na turi pa se prilagodite najšibkejšemu udeležencu.
- Pri načrtovanju ture upoštevajte kratek dan, na izlet, turo ali pohod se odpravite dovolj zgodaj.
- Preverite odprtost **planinskih koč** (večina visokogorskih in sredogorskih koč je zaprtih).
- Že več dni pred turo spremljajte vremenske razmere in napoved za območje, kamor ste namenjeni.
- Upoštevajte podatke o snežnih razmerah: o višini in stanju snežne odeje ter stopnjo nevarnosti proženja snežnih plazov.

- Po obilnem sneženju ali otoplitvah še vsaj tri dni ne zahajajte v gore, zaradi povečane nevarnosti proženja snežnih plazov.

- O svojih poteh in načrtih obvestite domače.

ZA OTROKE JE VRH POPOLNOMA NEPOMEMBEN

Matjaž Šerkezi tudi pri obiskovanju gora z otroki opaža precej nastopstva in dokazovanja. »Lepo je, da gredo starši z otroki v gore, a tukaj velja postopnost. Ture je treba prilagoditi: začnemo z izleti, ki trajajo pol ure, nato morda uro, pa čeprav jih prehodimo v treh urah, ker raziskujemo, se skrivamo, igramo ... Za otroka je vrh popolnoma nepomemben, zanj je ključna pot. Morda samo preverimo, da je na poti kakšna koča za malico. To, da nosijo majhne otroke v nahrbtnikih na Triglav, je nesmiselno, saj malčki nimajo nič od tega, le starši se hvalijo.« Svetuje še, naj otrok ne oblačijo preveč, predvsem pa jim polaga na srce, naj medtem ko hodijo, ne gledajo v telefon. »V to, da hodijo otroci z veseljem v hribe, je treba vložiti veliko energije, a na koncu se obrestuje.«

Tudi za pohod na Šmarno goro je priporočljiva uporaba pohodnih palic, s katerimi ohranjamo ravnotežje, in derezic, ki omogočajo stabilnejši korak in preprečujejo zdrse. FOTO JURE ERŽEN

Matjaž Šerkezi kot pred vsako zimo opozarja, kako pomembne so izkušnje in znanje uporabe opreme v gorah.

Če nekoga zasuje plaz, je najpomembnejša tovariška pomoč, zato v hribe ne hodimo sami. FOTO PETER VRČKOVNIK

Pozimi se ne podajamo na poti in vrhove, ki jih nismo dobro spoznali že v **kopnih** razmerah, opozarjajo na PZS. Pod snegom je pokrajina spremenjena, prav tako so zakrite poti in markacije. FOTO MATJAŽ ŠERKEZI